

הסודות מתחת לפני הים קיסריה

עצמו. סי דייבר, שעלתה כחצי מיליון דולר, מצוידת בשלל מכשירים אלקטרוניים ומיכאניים, המסוגלים לגלות חפצים קבורים בחולות של תחתית הים, להורים חמצן לאמוראים שיהיו שעות אחדות מתחת לפני המים, ולהריב מן הים חפצים שמשקלם עד ששה טונות. לינק, איש עסקים אמיד שהמציא את תא-האימון של הטייסים הנקרא על שמו, יצא לפנסיה לפני כשנה. הגבר החסון (54) מגדיר את עצמו כארכיאולוג חובב מזה שנים רבות. הוא גם אוהב את הים ואת הצלילה התת-ימית. צירופם הוליד את סי דייבר, שפירושה: צולל הים.

★ ★ ★

עונן קריסטופר קולומבוס

בפינת תא הקברניט של סי דייבר עומד חותך נחושת קטן. לינק העלה אותו מתחתית הים, מול חוף פלורידה שבדרום ארצות-הברית. תוחת זה היה חלק מחי מושה של אנייה ספרדית, אחת ממאות הספינות שהעבירו את מטמוני העולם החדש לארץ מולדתן. מול התוחת, על קיר התא המרוחה, תלויים שריון וקסדה עתיקים, מאלה שלבשו אבירים ספרדיים בקרב. תקופת ייצורם: סמוך לשנת 1500. לינק הסביר בחיוך: "את אלה לא מצאתי. קניתי אותם למען הרושם". את התגליות הנרחבות ביותר גילו אנשי סי דייבר ליד

הבטיח אז לינק, "ונחפש את עקבות נמל קיסריה העתיק". השבוע חזרו בני-העונן לא כתיירים, כי אם בראש משלחת של ארכיאולוגים ואמוראים, על סיפון ספינה יחידה במינה בעולם, שנבנתה על-יפי הנחיתות ותוכניתו של לינק

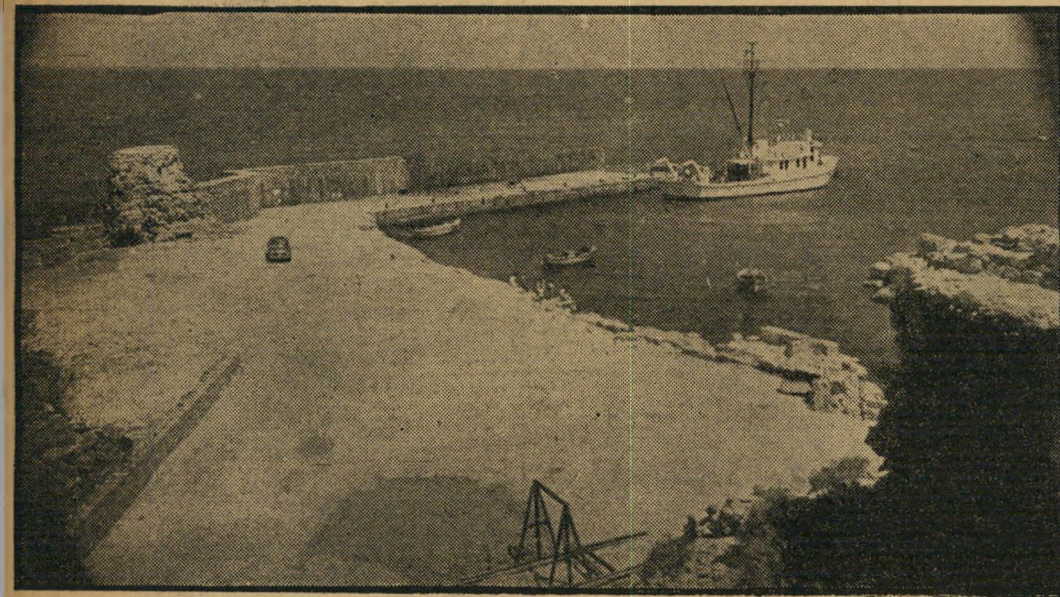
SEA DIVER באה לחשוף את מצולות

ספינת המיולדים של פטריניוס אנדרוניקוס חלפה בקלילות על פני המים, כשמפרשה הצהורים תפוחים ברוח הקלה. פטרוניוס התבונן בעצליים בנמל המתקרב, בבתי-השיש שהתרוממו על הגבעות מסביב, במורדות הכרמל שבאופק. עוד מעט יגיע אל המזת הפרטי שלו ועבדיו ימהרו למסור לו דינר-חשבון על אשר עשו במשך חודשי היעדרו. שיירת ספינות-משא חלפה בכבוד על פניו, בדרכה אל הים הפתוח. היתה זו שיירה של ספינות עמוסות לעייפה בסחורות המזרה, בדרך מסען אל בירות העולם, מעברו השני של הימ-התיכון. ואחרי שיירה זו תפליג עוד שיירה, ועוד אחת. נמל קיסריה שבפלסטינה שוקק תנועה. פטרוניוס אנדרוניקוס שקע בהרהורים: פנינה זו נוספה לפני כמאתיים שנה לאימפריה הרומית. או היתה עדיין עיירה יהודית עלובה, בלי מיכני-פאר, בלי ארמונות שייש או היכלי-עינוגים. הורדוס הגדול שלהם, אמנם קרא לה בירתו, אבל קיסריה הרומית יפה וגדולה מקיסריה היהודית. לא הכיבוש הרומאי לבדו הפך את העיר היהודית לעיר רומית. לשם כך היה דרוש גם הטבח ההמוני של שנת 66. היהודים ניסו קצת להתגונן; אמרו שהעיר שייכת להם בזכות כיבושה בידי אלכסנדר ינאי שלהם. טענה מגוחכת. תוך כדי הירחורים אלה קרבה ספינותו של פטרוניוס אנדרוניקוס אל המזת. ראש החותרים כבר התכונן להשליך חבל לסווארים שעל החוף. הבתים הלבנים שעל החוף נאחזו לפתע התהפך העולם. החתים הלבנים העלו את החוף נאחזו רעדה. הספינות שעגנו בנמל הגדול ניטלטלו כנוצות על פני המים. קירות המחסנים התבקעו והתמוטטו. צוחות אימים עלו לשמים מכל פינות העיר. ואיום מכל — נחשול אדיר עלה מלב הים ושטף את כל מה שבדרכו. הכל נעלם מתחת למים הגואים. חומות-האבן הגדולות של הנמל, הרציפים, המחסנים, החוף, הכל נגרף בשטפון. כאשר נפסק הרעש הגדול, כאשר רגעו נחשול-הים — קיסריה היתה עיר מתה. עיר שבתייה הרוסים ונמלה הגדול מוצף מים.

★ ★ ★

2 תהביבים = ספינה

ספינת המיולדים של אדוין א. לינק חלפה בקלילות על פני המים, כשארובתה הקטנה פולטת ענן דקיק של עשן. מתוך חדר-ההגה הנחה אדוין לינק את ספינתו הלבנה דרך הפתח הצר של נמל קיסריה, ובתנועות איטיות הביא את סי דייבר למקום עגינתה, ליד מוזת הבטון שממשלת-ישר אל בנתה לפני עשר שנים, לשרות צי הדיג הקטן שבסביבה. חבלים נזרקו אל המזת והספינה היפה נקשרה אל עמודי הברזל. המסע הארוך מניו-יורק בא לקיצו. 33 ימים נמשכה ההפלגה. הספינה הקטנה, בת 164 הטונות, עמדה בקלות במיבחה האוקיינוס האטלנטי. רק כאשר נכנסה לים-התיכון, ליד גיברלטר, פקדה אותה סערה. היא עמדה גם במיבחה זה, וכעבור שבוע הטילה את עוגנה מול חיפה. מסיבת-עזרונים קצרה, החלפת ברכות וסי דייבר יצאה דרומה, להשלים את המרחק הקטן שהפרידה ממטרחה. היתה זו מטרה שזכתה לפירסום רב, עוד לפני צאת הספינה מנמל-האם שלה. לפני ארבע שנים ביקרו לינק ואשתו בישראל, נלקחו לביקור בחורבות קיסריה. הווג האמריקאי גילה אמנם עניין בעתיקות הרומאיות ובהריסות הכפר הערבי, אך לא אלה כבשו את ליבו. לינק ואשתו התעניינו יותר במה שהיה מתחת לפני המים. "עוד נחזור",

המסע תרמו השבועונים טיים ולייף, שיזכו תמורת השקעה זו בכיסויי בעדי של התגליות. בתמונה למעלה נראים ירכי הספינה, בהם נפתחת דלת אסוסה להעלאת הצוללים וציודם.

קץ המסע

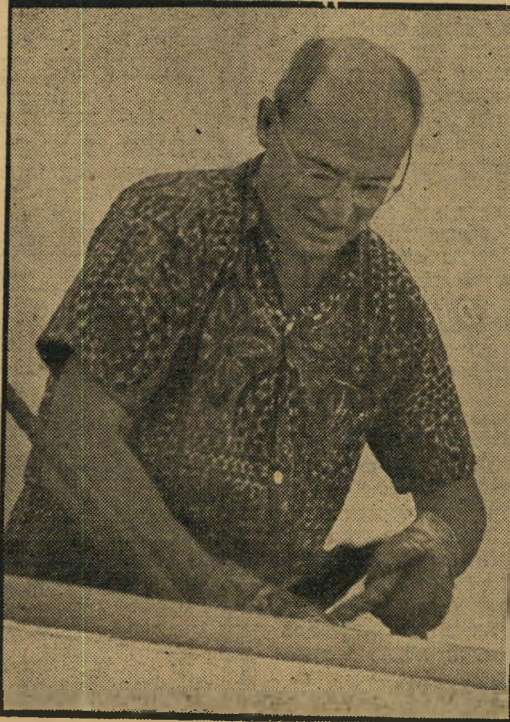
סי דייבר קשורה למזח של קיסריה, בכניסה לנמל הדייגים, אחרי שעברה את המרחק מניו-יורק ב-33 יום. החלק הארי של הוצאות

פורט רויאל, איקטן מול חוף פלורידה. על סי ספינות עתיקה, שימש מקום זה נמל ומיבצר ראשי של שוודיים מן המאה ה-18. רעידת-אדמה גרמה לשקיעת הנמל העתיק אל תוך הים. לינק ואנשיו בילו כשלושה חדשים מתחת לפני הים, הוציאו משם שרידים רבים מאותה תקופה. התגלית החשובה ביותר שיכול לינק להצביע עליה היא עונן, אשר מצא לפני חמש שנים מתחת לפני הים, סמוך לקאפ האיטיני, באי האיטי. זהו עוגנה של האניה טאנסה מאריה, בה הפליג קריסטופר קולומבוס כאשר גילה את אמריקה. לפני שנה חזר לינק לאותו מקום, המשיך בחי פושיו. לרוע המזל עלתה אוניה על שרטון, בדיוק במקום שבו התכונן אנשי סי דייבר לערוך את חיפושיהם. האניה טבעה, הציפה את הים בשמן, והיה צורך להפסיק בחיפושים

★ ★ ★

חומות בלביב

צאת החפץ העתיק ביותר שעל סיפון אונייתו מצא לינק ביום שהגיע לקיסריה. אחד מאנשי הצוות, שצלי לים כדי לערוך סקירה חטופה ראשונה של המעגן, העלה עמו אבן-חן עתיקה. לפי סקר ראשון, אותו ערך לינק לפני ארבע שנים השתרע שטח הנמל העתיק של קיסריה עד כדי קילומטרו בערך מן המקום שבו נמצא כיום החוף. במשך השבוע ה ראשון יעסקו הצוללים באיתור חומות הנמל העתיק, בקביעת מקומם של שוברי הגלים. אחרי-כך יתחילו האנשים בחיפושי שיטתיים. לינק מקדה לגלות שרידי אניות שטבעו, וכי אוסף מושלם של תשמישים וכלים מאותה תקופה. יש לזכור כי בעת רעידת-האדמה, כאשר הנמל כולו נסחף אי מתחת לפני הים, היו המחסנים מלאים" הסביר. לפני בואו לקיסריה הועלו בפני לינק הצעות לערוך סקו ליד חופי יחן ואיטליה. אך הודות לשידולה של אגודת ישראל-אמריקה ומתוך תקוה לשלל עשיר יותר, בחר בקיסריה איש לא איחל לו הצלחה יותר מראשי מחלקת העתיקות הממשלתית. כי לינק התחייב למסור לה את הממצאים. לעצ מו יקח רק מזכרות מעטות, שיתחספו לאוסף שבביתו — מזכרות ממקום נוסף שסודותיו הועלו ממצולות-הים על-ידו

הקפיטן אדוין לינק קושר חבל על סיפון ספינתו, בעת קשירתה למזח. בין 11 אנשי הצוות נמ צאים רק שני ימאים ונווט, שהוא קברניט אמריקאי בפנסיה.

הצולל

מוכן לפעולה, דקה לפני הקפיצה לים, כש הוא מצוייד במשקפיים, מיכלי-חמצן וסנפיר רישחיה. צלילה זו נעשתה לטיולק סלעים מקרקעית המעגן.